

Praha zazáří na arbitrážní mapě

Česká legislativa v oblasti rozhodčího řízení zaostává za světem. „Účastníci řízení jsou navíc nejčastěji nespokojeni s odůvodněním rozhodčího nálezu nebo pochybují o podjatosti rozhodců,“ říká v rozhovoru **Miloš Olík, předseda Mezinárodní obchodní komory**, která buduje arbitrážím lepší pověst.

KATEŘINA KOLÁŘOVÁ

LN Zákon o rozhodčím řízení je 25 let starý. Lze jej držet ve stavu odpovídajícím aktuálním potřebám prostřednictvím novelizací?

Česká legislativní úprava rozhodčího řízení už nějakou dobu ne-reflektuje moderní zahraniční trendy. Zákon sice prošel mnoha novelizacemi, ale s výjimkou větších změn ve spotřebitelských arbitrážích šlo spíš o záplaty. Západní, ale i asijské země přijímají nové zákony, které vychází vstříc moderním potřebám arbitráže. Rozhodně potřebujeme nový zákon, nikoliv další novelizaci. Měl být postaven na principech UNCITRAL Model Law (vzorová rozhodčí pravidla – pozn. red.), abychom se dostali na úroveň zemí, které mají moderní úpravu, a zároveň abychom ukázali světu, že se Česká republika mezi tyto země řadí.

LN Pověst rozhodčího řízení v minulosti velmi utrpěla kvůli rozhodčím doložkám u spotřebitelských úvěrů. Nyní se o rozhodčích doložkách negativně hovoří ve vztahu k hromadnému rušení exekucí, které z nich vycházejí. Má rozhodčí řízení důvěru české veřejnosti?

Pověst rozhodčího řízení je skutečně velké téma, které se diskutuje na konferencích, seminářích i mezi samotnými rozhodci a advokáty. Z těchto diskusí bohužel vyplývá, že rozhodčí řízení má negativní pověst. Účastníci rozhodčího řízení jsou nečastěji nespokojeni s odůvodněním rozhodčího nálezu nebo pochybují o podjatosti rozhodců jmenovaných stranami. Fenomén spotřebitelské arbitráže, která vedla k velké mediální kampani proti rozhodčímu řízení, je stále znatelný, byť už několik let není možné rozhodčí doložky u těchto smluv uzavírat.

LN Mezinárodní obchodní komora (ICC) loni na podzim uspořádala dotazníkové šetření, mělo identifikovat příčiny negativního vztahu k arbitrážím. Co z něho vyplynulo?

Druhý ročník konference mezinárodního rozměru Prague Arbitration Day pořádá Mezinárodní obchodní komora, které Miloš Olík od ledna předsedá. Zahraničním firmám má ukázat, že své spory nemusí vést v Londýně nebo v Paříži, ale že i Praha nabízí odpovídající zázemí.

FOTO MAFRA - TOMÁŠ KRIST

Zajímavé bylo, že dvě třetiny účastníků by arbitráž doporučili jako způsob vedení sporu. Na druhou stranu téměř stejné procento respondentů má s arbitráží negativní zkušenost. Procento respondentů, kteří by arbitráž vůbec nedoporučili, bylo marginální.

LN V jaké fázi obchodního vztahu se určuje, zda bude spor veden v rozhodčím řízení?

Jde vždy o velmi individuální záležitost, kdy se zvažují různé okolnosti konkrétního případu. Rozhodčí doložka se často uzavírá v době, kdy ještě žádný spor neexistuje. Způsob řešení potenciálního sporu se snažíme co nejvíce přizpůsobit konkrétnímu obchodnímu případu. Když už spor vznikne, už se často nepodaří rozhodčí doložku dojednat, takže se jde automaticky k soudu. Případů, kdy je vhodnější absolvovat soudní řízení, je ale omezený počet. Klientům radíme zvolit alternativní způsoby řešení sporů, a to nejen rozhodčí řízení, ale třeba mediaci nebo expertní posouzení.

LN Jaké jsou největší rozdíly mezi arbitráží a mediací?

Mediátor se jako nezávislá osoba snaží pomoci stranám k dosažení smírného řešení sporu, nerozhoduje spor a nemá ani možnost strany k něčemu nutit. S řešením

Celosvětově se udává, že obchodní mediace vede ke smírnému řešení sporu ve zhruba 85 procentech všech případů

”

sporů musí souhlasit všechny strany. Rozhodce oproti tomu má velmi podobnou roli jako soudce, protože vydává rozhodnutí, které je stejně jako rozhodnutí soudu konečné a vykonatelné. V rámci rozhodčího řízení není výjimkou, že z rozsáhlého množství důkazů rozhodci připraví sadu otázek, které jsou předmětem sporu. Často se pak zjistí, že předmětem sporu je třeba interpretace jednoho článku smlouvy. Mediátor naopak neřeší jen právní otázky, ale rozšiřuje okruh otázek také na rovinu vztahovou.

Většina stran sporu však nevnímá mediaci jako standardní součást vedení sporu, protože si myslí, že dokážou vyjednat i bez

mediátora, a mnohdy se o to i pokusily. Ukazuje se ale, že obchodní mediace vede ke smírnému řešení ve zhruba 85 procentech případů, jak se celosvětově udává.

LN Jaké jurisdikce pro vedení arbitráže si nečastěji vybírají tuzemští podnikatelé?

Čeští podnikatelé sjednávají se zahraničními partnery rozhodčí doložky do Švýcarska, Paříže, Londýna, Vídně nebo Stockholmu. V poslední době nejsou neobvyklé ani exotičtější jurisdikce jako Hongkong nebo Singapur, což jsou významná arbitrážní centra Asie. Tam všude je legislativa moderní, současně tam existuje funkční a rychlý systém rozhodování o případném zrušení nálezů. Často to bývá pouze jednoinstanční rozhodnutí, které řeší specializované senáty nejvyšších soudů. Ve srovnání s tím je právě toto naše slabina.

LN Jak to probíhá u českých soudů?

U nás často neúspěšné strany za velmi malý poplatek bez ohledu na hodnotu sporu prodlužují spor tím, že dávají návrh na zrušení rozhodčího nálezu k soudu a doslova tento institut zneužívají. Není výjimkou, že se pak proces táhne několik let a v drtivé většině skončí stejně neúspěchem

toho, kdo chce zrušit nálezu. Nejistota úspěšné strany ohledně výsledku však po tuto dobu trvá.

LN A z hlediska rozhodování si stojí české soudy jak?

Mnoho soudních sporů se řeší v první instanci u okresních soudů, které tak mají velmi pestrou agendu. Řada případů je však velmi specifických, co se týče odvětví. Velice složité a specifické jsou třeba spory v moderních oborech, jako je IT, anebo také v tradičních, jako je stavebnictví. Znáť hmotněprávní a skutkovou materiálu vyžaduje určitou zkušenost. Výhoda rozhodčího řízení je právě v tom, že si strana může vybrat rozhodce z oboru, který tomu bude rozumět a nebude třeba mu vysvětlovat elementární věci.

LN Jakou reputaci mají čeští rozhodci v zahraničí? A jaký je o tuto profesi zájem?

Povědomí o českých rozhodcích je na dobré úrovni. Zahraniční kolegové jsou jistě schopni vyjmenovat několik konkrétních osob, které považují za osoby s mezinárodní reputací a byli by ochotni je zvolit jako rozhodce do svých případů nebo s nimi konzultovat, pokud by v arbitráži byl aspekt českého práva. Zájem o práci rozhodce je u nás poměrně značný, a to zejména mezi mla-

Miloš Olík (42)

■ Vystudoval Vysokou školu ekonomickou, obor mezinárodní obchod, Právnickou fakultu Univerzity Karlovy a Nottingham Trent University. Jako rozhodce působil ve více než 150 rozhodčích řízeních.

■ Je zapsán na seznamu rozhodců českého Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR a předních světových institucí. Je předsedou Sboru rozhodců Fotbalové asociace ČR a členem mnoha dalších profesních sdružení a organizací. **Od ledna 2019 je předsedou Mezinárodní obchodní komory (ICC) v České republice.**

dými právníky. Seznam rozhodců u Rozhodčího soudu při Hospodářské a Agrární komoře se významně rozšířil před rokem a půl. Také Mezinárodní rozhodčí soud při Českomoravské komoditní burze rozšířil svůj seznam a přijal nová pravidla o mediaci.

LN Jste advokát, rozhodce i mediátor. Co jste nejvíce?

V současné době jsem ve všech těchto rolích. Při konkrétním výkonu profese je potřeba si držet správnou roli, protože úplně jiný pohled na spor má advokát, který předkládá rozhodcům argumenty ve prospěch klienta, jiný má rozhodce, jenž hledá řešení právní otázky, a jiný mediátor, který hledá smírné vztahové řešení. Někdy je velmi těžké v rámci jednoho pracovního dne přeběhnout z jedné role do druhé. Práci v rámci dní si rozdělují podle toho, jakou roli zastávám; pokud jsem v jednom dni rozhodcem, využívají ji co nejvíce usnesení.

LN ICC se dlouhodobě snaží rozhodčí řízení propagovat. Letos pořádá druhý ročník mezinárodní konference Prague Arbitration Day, která se uskuteční v polovině března. Jaký cíl si akce klade?

Naším cílem bylo uspořádat akci, která zviditelní Prahu na arbitrážní mapě. I zahraničním firmám chceme ukázat, že své spory nemusejí vést v Londýně či v Paříži, ale že i Praha nabízí odpovídající zázemí – od reprezentativních prostor po kvalitní překladatele, arbitry a právníky. Z vlastní zkušenosti vím, že uspořádat ústní jednání je v Paříži či Londýně až čtyřikrát dražší než v Praze.

Akce se zúčastní advokáty, rozhodci a další odborníci. Letos se soustředíme i na podnikové právníky, kteří budou v odborných panelech hovořit o tom, jaké mají s rozhodčím řízením zkušenosti.

Přiloha
**PRÁVO
A JUSTICE**
každé pondělí na váš stůl

Roční předplatné se slevou 27 %
za **700 Kč**

Nabídka platí pro pondělní Lidové noviny s přílohou Právo a justice do 31. 3. 2019. Objednávejte na www.lidovenoviny.cz/ceskepravo.

LIDOVÉ NOVINY